

УДК 347.65/.68:347.214(477)

DOI 10.31732/2708-339X-2026-19-A8

ПРОБЛЕМИ СПАДКУВАННЯ НЕРУХОМОГО МАЙНА: ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ НА ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ

Мина В.В.,

кандидат юридичних наук,
старший викладач кафедри правового забезпечення
та правоохоронної діяльності

Київський інститут Національної гвардії України

м. Київ, вул. Оборони Києва, 7, Україна, 03179

e-mail: myna@kingu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1523-4737>

PROBLEMS OF INHERITANCE OF REAL ESTATE: CIVIL-LAW ASPECTS IN TEMPORARILY OCCUPIED TERRITORIES

Myna V.V.,

PhD in Law,

senior lecturer of the Department of Legal Support and Law Enforcement Activities, Kyiv Institute of the
National Guard of Ukraine

Kyiv, 7 Oborony Kyiva St., Ukraine, 03179

e-mail: myna@kingu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1523-4737>

Анотація. У статті здійснено комплексне дослідження цивільно-правових проблем спадкування нерухомого майна, розташованого на тимчасово окупованих територіях України. Обґрунтовано, що війна, тривала окупація частини території України та запровадження спеціальних правових режимів істотно трансформували механізми реалізації спадкових прав. Найбільш відчутних змін зазнали питання визначення місця відкриття спадщини, заведення спадкової справи, прийняття спадщини, нотаріального оформлення прав спадкоємців, судового захисту та державної реєстрації речових прав на нерухоме майно. У роботі проаналізовано положення Цивільного кодексу України, спеціального законодавства про правовий режим тимчасово окупованих територій, нормативно-правових актів у сфері нотаріату та державної реєстрації речових прав, а також сучасні наукові підходи до розв'язання відповідних теоретичних і практичних проблем. Доведено, що чинне законодавство формує базові юридичні механізми захисту прав спадкоємців, однак не усуває повністю труднощі, пов'язані з недоступністю нерухомого майна, відсутністю або втратою правостановлюючих документів, обмеженим доступом до архівів і державних реєстрів, а також складністю збирання належних і допустимих доказів. Окрему увагу приділено спадкуванню нерухомого майна особами, які проживали зі спадкодавцем однією сім'єю без реєстрації шлюбу, а також межам урахування документів, виданих на тимчасово окупованій території, у доказуванні юридично значущих обставин. Сформульовано пропозиції щодо вдосконалення цивільного законодавства України та правозастосовної практики, спрямовані на спрощення реалізації спадкових прав, розширення процесуальних гарантій спадкоємців і підвищення ефективності захисту права власності в умовах війни та тимчасової окупації. Уточнено, що особливого значення набуває співвідношення нотаріального та судового порядку оформлення спадщини. Визначено перспективні напрями рекодифікації спадкового законодавства з урахуванням викликів воєнного часу сьогодення.

Ключові слова: цивільне право, нерухоме майно, спадкування, тимчасово окуповані території, воєнний стан, нотаріат, судовий захист, державна реєстрація.

Формул: 0, **рис.:** 0, **табл.:** 0, **бібл.:** 13.

Abstract. The article provides a comprehensive study of civil law issues related to the inheritance of immovable property located in the temporarily occupied territories of Ukraine. It is substantiated that the war, prolonged occupation of part of Ukraine's territory and the introduction of special legal regimes have significantly transformed the mechanisms for exercising inheritance rights. The most substantial changes concern determining the place of opening the inheritance, initiating inheritance proceedings, acceptance of inheritance, notarial

formalization of heirs' rights, judicial protection, and state registration of property rights to immovable assets. The paper analyses the provisions of the Civil Code of Ukraine, special legislation governing the legal regime of temporarily occupied territories, as well as regulatory acts in the field of notariate and state registration of property rights. Modern scholarly approaches to solving relevant theoretical and practical problems are also examined. It is argued that the current legal framework establishes basic mechanisms for the protection of heirs' rights; however, it does not fully eliminate difficulties caused by the inaccessibility of immovable property, loss or absence of title documents, limited access to archives and state registers, and complications in collecting proper and admissible evidence. Particular attention is paid to inheritance by persons who lived with the deceased as one family without formal marriage registration, as well as to the evidentiary value of documents issued in temporarily occupied territories. The article formulates proposals aimed at improving civil legislation and law-enforcement practice, simplifying the realization of inheritance rights, strengthening procedural guarantees for heirs, and increasing the effectiveness of property rights protection under wartime and occupation conditions. Special emphasis is placed on balancing notarial and judicial procedures in inheritance cases.

Keywords: civil law, real property, inheritance, temporarily occupied territories, martial law, notary services, judicial protection, state registration.

Formulas: 0, fig.: 0, tabl.: 0, ref.: 13.

Постановка проблеми. Питання спадкування нерухомого майна в умовах війни й тимчасової окупації належить до найбільш складних проблем сучасного цивільного права, оскільки в таких правовідносинах перетинаються норми спадкового, речового, нотаріального, процесуального та реєстраційного законодавства. Для України ця проблематика набула особливої актуальності після початку збройної агресії Російської Федерації у 2014 році та повномасштабного вторгнення 24 лютого 2022 року, коли значна кількість житлових будинків, квартир, земельних ділянок та іншого нерухомого майна опинилася на тимчасово окупованих територіях або в районах активних бойових дій.

Спадкування, на відміну від багатьох інших приватноправових відносин, не може бути «відкладеним» до стабілізації ситуації, оскільки смерть особи є юридичним фактом, з яким закон безпосередньо пов'язує відкриття спадщини, виникнення прав спадкоємців та обов'язок держави забезпечити ефективні юридичні механізми переходу майна. Відповідно до статей 1216 та 1218 Цивільного кодексу України, спадкуванням є перехід прав та обов'язків від спадкодавця до спадкоємців, а до складу спадщини входять усі права та обов'язки, що належали спадкодавцеві на момент відкриття спадщини і не припинилися внаслідок його смерті [2].

Проблема ускладнюється тим, що

спадкоємці нерідко позбавлені фізичного доступу до нерухомого майна, не можуть оперативно отримати правовстановлюючі документи, технічну документацію, довідки, архівні матеріали або витяги з реєстрів. Унаслідок цього класичний механізм нотаріального оформлення спадщини часто виявляється недостатнім, а вирішення спору зміщується у площину судового захисту [4, с. 117-118].

За таких умов науковий аналіз цивільно-правових аспектів спадкування нерухомого майна на тимчасово окупованих територіях має не лише доктринальне, а й безпосереднє прикладне значення. Він необхідний для вироблення збалансованих підходів до правозастосування та підготовки пропозицій щодо вдосконалення законодавства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі аспекти спадкування в умовах війни, воєнного стану та окупації вже стали предметом дослідження вітчизняної юридичної науки. Так, В. Ю. Чуйкова та А. В. Гончарова проаналізували особливості спадкування на окремих територіях України й звернули увагу на вплив спеціального законодавства щодо тимчасово окупованих територій на спадкові процедури [4]. О. Є. Кухарев дослідив актуальні аспекти здійснення спадкоємцями права на прийняття спадщини в умовах воєнного стану, підкресливши, що адаптація спадкових процедур має здійснюватися насамперед на рівні закону, а не лише підзаконного регулювання [5]. Л. І. Горпинич акцентувала увагу на

загальній трансформації спадкових відносин під впливом воєнного стану та на необхідності подальшого вдосконалення механізмів реалізації права власності спадкоємців [6]. Проблематику нотаріального оформлення спадщини в умовах воєнного стану та посвідчення заповітів досліджувала М. С. Долинська, яка показала, що воєнний час зумовив появу квазінотаріальних моделей посвідчення окремих юридично значущих волевиявлень, але не усунув фундаментальних проблем підтвердження спадкових прав [7]. Н. Б. Новицька, А. М. Новицький та Н. М. Салецька звернули увагу на правові підстави реалізації права на вступ у спадщину в умовах воєнного стану та окреслили коло практичних ризиків, пов'язаних із втратою документів і доступу до нотаріальних послуг [8].

Водночас спеціально питання спадкування нерухомого майна за умов спільного проживання та впливу такого факту на коло спадкоємців дослідила Д. М. Пушка [9]. Саме поєднання проблем тимчасової окупації, нерухомого майна та фактичних сімейних відносин залишається недостатньо опрацьованим у сучасній доктрині, що й зумовлює необхідність цього дослідження.

Мета статті. Метою статті є комплексний аналіз цивільно-правових проблем спадкування нерухомого майна, розташованого на тимчасово окупованих територіях України, а також формулювання пропозицій щодо вдосконалення законодавства і правозастосовної практики у сфері спадкового, нотаріального та реєстраційного регулювання.

Виклад основного матеріалу.

Базовим джерелом правового регулювання спадкових відносин в Україні є книга шоста Цивільного кодексу України. Стаття 1216 визначає поняття спадкування, стаття 1218 окреслює склад спадщини, стаття 1221 – місце відкриття спадщини, статті 1268–1270 – порядок та строки її прийняття, а стаття 1297 пов'язує видачу свідоцтва про право на спадщину на нерухоме майно з наявністю правостановлюючих передумов для такого оформлення [2].

Спеціальне регулювання у досліджуваній сфері забезпечується Законом України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України». Саме стаття 11-1 цього Закону запровадила особливі правила забезпечення реалізації права на спадкування, у тому числі для випадків, коли останнім місцем проживання спадкодавця була тимчасово окупована територія, а також для спадкових справ, зареєстрованих у Спадковому реєстрі до початку окупації [1; 3].

Суттєве значення має і Закон України від 08.11.2023 № 3449-IX, який набрав чинності 30.01.2024 та вдосконалив порядок відкриття й оформлення спадщини, синхронізувавши зміни до Закону «Про нотаріат» із відповідними змінами до цивільного законодавства [3]. Отже, станом на 2026 рік регулювання цієї сфери є динамічним і вже містить спеціальні норми, спрямовані на пом'якшення наслідків воєнного часу [3].

Крім того, особливості здійснення нотаріальних дій в умовах воєнного стану деталізувалися підзаконними актами Міністерства юстиції України та Кабінету Міністрів України. Зокрема, у 2022 році було запроваджено правило, відповідно до якого в умовах воєнного стану спадкова справа могла бути заведена будь-яким нотаріусом України незалежно від місця відкриття спадщини, що істотно зменшило територіальні бар'єри для спадкоємців, на цю обставину звертає увагу у своїй науковій праці О. Є. Кухарев [10; 5, с. 222].

Однією з центральних проблем спадкування нерухомого майна на тимчасово окупованих територіях є визначення місця відкриття спадщини. У чинній редакції статті 1221 ЦК України місцем відкриття спадщини є останнє місце проживання спадкодавця, а якщо воно невідоме – місцезнаходження нерухомого майна або основної його частини [2]. Однак у випадках, коли останнє місце проживання спадкодавця знаходиться на тимчасово окупованій території, застосовуються спеціальні правила статті 11-1 профільного Закону: місцем відкриття

спадщини стає місце подання першої заяви щодо спадкового майна [1; 3].

Зазначена конструкція є виваженою, оскільки дозволяє уникнути ситуації, коли формально визначене місце відкриття спадщини фактично є недосяжним для спадкоємців та нотаріусів. На необхідність урахування специфіки спадкування на окремих територіях України звертали увагу В. Ю. Чуйкова та А. В. Гончарова, підкреслюючи, що реалізація спадкових прав у таких умовах потребує відступу від класичної територіальної моделі нотаріального оформлення спадщини [4, с. 116–117].

Разом із тим О. Є. Кухарев обґрунтовано зауважує, що навіть за умов спрощення процедури заведення спадкової справи видача свідоцтва про право на спадщину вимагає з'ясування низки обставин, зокрема місця відкриття спадщини, складу спадкового майна та кола спадкоємців, що може ускладнювати реалізацію спадкових прав [5, с. 223–224].

Отже, чинне законодавство пом'якшує проблему територіальної недоступності, але не усуває її повністю. На практиці спір часто переноситься з етапу відкриття спадкової справи на етап видачі свідоцтва, визначення кола спадкоємців або подальшої державної реєстрації права власності.

Для спадкування нерухомого майна вирішальне значення має підтвердження того, що відповідний об'єкт належав спадкодавцеві на момент відкриття спадщини. У мирний час це питання, як правило, розв'язується шляхом подання правостановлюючих документів, витягів з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно, технічної документації, архівних довідок тощо [11; 12].

На тимчасово окупованих територіях цей механізм нерідко виявляється зруйнованим або неповним. Документи можуть залишатися у захопленому населеному пункті, бути знищеними, недоступними або такими, що не підлягають оперативній перевірці. Частина прав на нерухомість могла виникнути ще до

впровадження сучасної системи державної реєстрації, а тому підтверджувалася не витягом з реєстру, а раніше виданими державними актами, свідоцтвами, рішеннями органів місцевого самоврядування або архівними матеріалами [11].

Наукові праці останніх років засвідчують, що у спадкових правовідносинах в умовах воєнного стану проблема доказування має не допоміжний, а системний характер. Так, Н. Б. Новицька, А. М. Новицький та Н. М. Салецька серед ключових викликів виокремлюють втрату документів, труднощі у встановленні юридично значущих фактів та ускладнений доступ до нотаріальних послуг [8, с. 127–128].

Подібні висновки простежуються і в роботі Л. І. Горпинич, у якій підкреслюється, що воєнний стан істотно ускладнив реалізацію спадкових прав, зокрема у частині документального підтвердження юридичних фактів, необхідних для оформлення спадщини [6, с. 212–214]. Нормативним підґрунтям відповідної адаптації нотаріальної практики стали зміни, затверджені наказом Міністерства юстиції України від 11.03.2022 № 1118/5 [10].

У зв'язку з цим доцільно ширше використовувати процесуальний підхід, за яким нотаріус або суд оцінює не ізольований документ, а сукупність доказів: копії правостановлюючих актів, відомості з реєстрів, дані з інвентаризаційних справ, технічні паспорти, податкові документи, свідчення про володіння й користування майном тощо. Саме комплексна оцінка доказів дозволяє компенсувати наслідки окупації та втрати документального середовища.

Якщо нотаріальне оформлення спадщини ускладнене або неможливе, основним механізмом захисту прав спадкоємців стає судовий порядок. Пленум Верховного Суду України ще у постанові від 30.05.2008 № 7 роз'яснив, що у судовому порядку можуть встановлюватися факти родинних відносин, проживання зі спадкодавцем однією сім'єю, прийняття спадщини та інші юридичні факти, від яких залежить виникнення права на

спадкування [12].

У воєнний час ця позиція набула особливого значення. Суди дедалі частіше розглядають справи про визнання права власності на нерухоме майно в порядку спадкування, встановлення факту прийняття спадщини, належності правостановлюючих документів спадкодавцеві, а також визначення додаткового строку для прийняття спадщини. Саме суд у таких справах часто виконує компенсаторну функцію, фактично заміщуючи відсутні або недоступні адміністративні та нотаріальні інструменти [12].

З урахуванням сучасних наукових підходів слід погодитися з тим, що звернення до суду з вимогою про визнання права власності в порядку спадкування не є альтернативою нотаріальному оформленню за загальним правилом, а виступає спеціальним способом захисту права у випадках, коли нотаріальна процедура є фактично або юридично недоступною. Особливого значення такий підхід набуває в умовах тимчасової окупації окремих територій України та дії воєнного стану [4, с. 117–118; 6, с. 212–214].

Водночас для уніфікації практики доцільним видається узагальнення Верховним Судом підходів до доказування у справах, пов'язаних зі спадкуванням нерухомого майна на тимчасово окупованих територіях. Це зменшило б ризики фрагментарної практики та підвищило б передбачуваність захисту прав спадкоємців.

Після нотаріального оформлення спадщини або ухвалення судового рішення спадкоємець має здійснити державну реєстрацію права власності на нерухоме майно. Закон України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» визначає таку реєстрацію як офіційне визнання і підтвердження державою фактів набуття, зміни або припинення речових прав [11]. Порядок проведення реєстраційних дій деталізовано постановою Кабінету Міністрів України № 1127 від 25.12.2015 [12].

Однак щодо майна, яке знаходиться

на тимчасово окупованій території, виникає низка специфічних труднощів: відсутність фізичного доступу до об'єкта, неможливість отримати окремі технічні документи, складність перевірки фактичного стану об'єкта, а також ризики паралельних незаконних «реєстраційних» дій, здійснених окупаційними структурами. Унаслідок цього державна реєстрація нерідко перетворюється на самостійну проблемну стадію, навіть якщо спадковий титул уже підтверджено.

З огляду на це, удосконалення правового режиму реєстрації прав на спадкове майно, розташоване на тимчасово окупованих територіях, має бути одним із пріоритетів подальшої законодавчої роботи. Доцільним є розроблення спеціальних доказових алгоритмів для державного реєстратора та чітке нормативне визначення допустимих джерел підтвердження правового статусу такого майна.

Окремий блок проблем стосується спадкування нерухомого майна особами, які проживали зі спадкодавцем однією сім'єю без державної реєстрації шлюбу. Відповідно до статті 1264 ЦК України у четверту чергу право на спадкування за законом мають особи, які проживали зі спадкодавцем однією сім'єю не менш як п'ять років до часу відкриття спадщини [2]. Отже, закон уже містить спеціальну конструкцію, спрямовану на захист майнових інтересів таких осіб, але не прирівнює їх автоматично до подружжя першої черги.

Судова практика та роз'яснення вищих судів виходять із того, що для визнання особи спадкоємцем четвертої черги необхідно довести не лише факт спільного проживання, а й наявність спільного побуту, взаємних прав та обов'язків. Крім того, у листі ВССУ від 16.05.2013 наголошено, що особа, яка перебувала у зареєстрованому шлюбі з іншою особою, не входить до числа спадкоємців четвертої черги як фактичний чоловік або дружина спадкодавця [13].

Сучасні наукові дослідження підтверджують складність цієї категорії

спорів. Так, Д. М. Пушка звертає увагу на те, що у випадках спадкування нерухомого майна за умов спільного проживання вирішення спору потребує врахування не лише формальних вимог законодавства, а й принципу справедливості, особливо коли спадкодавець перебував у нерозірваному шлюбі з третьою особою [9, с. 126–127].

У контексті тимчасово окупованих територій окреслена проблема набуває системного характеру. Відсутність доступу до органів державної влади зумовлює ситуації, за яких спадкодавець об'єктивно позбавлений можливості належним чином оформити сімейні та спадкові правовідносини, зокрема укласти шлюб або скласти заповіт. За таких умов особа, яка фактично проживала зі спадкодавцем однією сім'єю, після його смерті змушена доводити наявність відповідного правового статусу у судовому порядку в умовах обмеженості доказової бази. З огляду на це обґрунтовано видається необхідність законодавчої конкретизації критеріїв встановлення факту проживання однією сім'єю, а також спрощення доказування таких обставин у період воєнного стану.

Ще одне складне питання полягає у визначенні процесуального значення документів, виданих на тимчасово окупованій території. Українське законодавство виходить із того, що окупаційні органи не є легітимними органами державної влади України, а їхні акти не можуть створювати правові наслідки як акти законної влади [1; 4].

Разом із тим у спадкових спорах повне ігнорування будь-яких документів, що містять відомості про фактичні обставини, не завжди відповідає завданню справедливого судочинства. Якщо такі документи не розглядаються як самостійна правова підстава набуття права, але оцінюються у сукупності з іншими доказами як джерело фактичних даних, вони можуть допомогти встановити проживання, користування майном, наявність документів, смерть особи чи інші обставини, від яких залежить реалізація спадкових прав.

Саме такий обережний доказовий

підхід, на нашу думку, найбільше відповідає природі спадкових спорів, у яких суд має встановити реальний майновий зв'язок між спадкодавцем, майном і спадкоємцем, не легітимізуючи при цьому окупаційні інституції.

Проведений аналіз дає підстави стверджувати, що чинне законодавство України вже містить низку спеціальних механізмів захисту прав спадкоємців у випадках, пов'язаних із воєнним станом та тимчасовою окупацією. Однак ці механізми потребують подальшої систематизації та вдосконалення.

По-перше, доцільним є подальше нормативне узгодження норм Цивільного кодексу України, Закону «Про нотаріат», законодавства про тимчасово окуповані території та підзаконних актів щодо нотаріальних дій. Надмірна фрагментарність регулювання ускладнює як роботу нотаріуса, так і доступ особи до спадкових процедур.

По-друге, слід законодавчо розширити перелік допустимих доказів для підтвердження належності нерухомого майна спадкодавцеві та факту прийняття спадщини у випадках, коли майно або документи перебувають на тимчасово окупованій території. По-третє, необхідно деталізувати спеціальні правила державної реєстрації прав на таке майно.

По-четверте, у сфері спадкування за законом варто законодавчо конкретизувати критерії проживання однією сім'єю та надати судам і нотаріусам більш визначені орієнтири для оцінки доказів у справах про спадкування особами четвертої черги. По-п'яте, доцільно підготувати узагальнення судової практики Верховного Суду щодо спадкування майна на тимчасово окупованих територіях.

У сукупності такі заходи сприятимуть формуванню стійкої моделі захисту спадкових прав, здатної функціонувати в умовах воєнних ризиків і територіальної недоступності частини майна.

Висновки. Спадкування нерухомого майна на тимчасово окупованих територіях України є складним різновидом цивільних правовідносин, у якому

класичні положення спадкового права мають застосовуватися з урахуванням спеціального законодавства про окупацію, воєнний стан, нотаріат та державну реєстрацію прав.

Основними проблемами в цій сфері є: визначення місця відкриття спадщини; заведення та завершення спадкової справи; підтвердження належності нерухомого майна спадкодавцеві; неможливість повноцінного доступу до документів і реєстрів; потреба у судовому встановленні юридично значущих фактів; державна реєстрація права власності; а також складність захисту прав осіб, які проживали зі спадкодавцем однією сім'єю без реєстрації шлюбу.

Чинне українське законодавство вже запровадило важливі антикризові

механізми, зокрема можливість відкриття спадкової справи незалежно від місця відкриття спадщини та спеціальні правила щодо спадкування, якщо останнім місцем проживання спадкодавця була тимчасово окупована територія. Однак ці інструменти не усувають повністю всі прогалини, насамперед у частині доказування і державної реєстрації прав на нерухомість.

Удосконалення правового регулювання має бути спрямоване на систематизацію норм, розширення доказових механізмів, деталізацію спеціальних правил реєстрації, а також уніфікацію судової практики. Лише за таких умов право на спадкування нерухомого майна на тимчасово окупованих територіях набуде реального, а не декларативного характеру.

Література:

1. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України : Закон України від 15.04.2014 № 1207-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1207-18> (дата звернення: 28.01.2026).

2. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/435-15> (дата звернення: 28.01.2026).

3. Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення порядку відкриття та оформлення спадщини : Закон України від 08.11.2023 № 3449-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/3449-20> (дата звернення: 28.01.2026).

4. Чуйкова В. Ю., Гончарова А. В. Спадкування на окремих територіях України. *Європейські перспективи*. 2021. № 2. С. 114–119. DOI: 10.32782/EP.2021.2.18.

5. Кухарев О. С. Актуальні аспекти здійснення спадкоємцями права на прийняття спадщини в умовах воєнного стану. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 11. С. 222–225. DOI: 10.32782/2524-0374/2022-11/50.

6. Горпинич Л. І. Спадкові відносини в умовах воєнного стану: особливості правового регулювання. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. № 6. С. 212–216. DOI: 10.24144/2788-6018.2024.06.32.

7. Долинська М. С. Заповіт як підстава спадкування під час воєнного стану в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. 2023. Вип. 78. Ч. 1. С. 166–171. DOI: 10.24144/2307-3322.2023.78.1.26.

8. Новицька Н. Б., Новицький А. М., Салецька Н. М. Правові підстави реалізації права на вступ у спадщину в умовах воєнного стану. *Ірпінський юридичний часопис*. 2025. № 2 (19). С. 126–134. DOI: 10.33244/2617-4154-2(19)-2025-126-134.

9. Пушка Д. М. Спадкування нерухомого майна за умов спільного проживання. *Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького*. Серія: Право. 2024. Вип. 18 (30). С. 126–130. DOI: 10.33098/2078-6670.2024.18.30.126-130.

10. Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів у сфері нотаріату : наказ Міністерства юстиції України від 11.03.2022 № 1118/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0325-22> (дата звернення: 28.01.2026).

11. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень : Закон України від 01.07.2004 № 1952-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1952-15> (дата звернення: 28.01.2026).

12. Порядок державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень : затв. постановою Кабінету Міністрів України від 25.12.2015 № 1127. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1127-2015-п> (дата звернення: 28.01.2026).

13. Про судову практику розгляду цивільних справ про спадкування : лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 16.05.2013 № 24-753/0/4-13. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v-753740-13> (дата звернення: 28.01.2026).

References:

1. Pro zabezpechennia prav i svobod hromadian ta pravovyi rezhym na tymchasovo okupovanii terytorii Ukrainy : Zakon Ukrainy vid 15.04.2014 No. 1207-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1207-18> (data zvernennia: 28.01.2026).
2. Tsyvilnyi kodeks Ukrainy : Zakon Ukrainy vid 16.01.2003 No. 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/435-15> (data zvernennia: 28.01.2026).
3. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakoniv Ukrainy shchodo vdoskonalennia poriadku vidkryttia ta oformlennia spadshchyny : Zakon Ukrainy vid 08.11.2023 No. 3449-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/3449-20> (data zvernennia: 28.01.2026).
4. Chuikova, V. Yu., Honcharova, A. V. Spadkuvannia na okremykh terytoriiakh Ukrainy. *Yevropeiski perspektyvy*. 2021. No. 2. P. 114–119. DOI: 10.32782/EP.2021.2.18.
5. Kukhariev, O. Ye. Aktualni aspekty zdiisnennia spadkoiemtsiamy prava na pryiniattia spadshchyny v umovakh voiennoho stanu. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*. 2022. No. 11. P. 222–225. DOI: 10.32782/2524-0374/2022-11/50.
6. Horpynych, L. I. Spadkovi vidnosyny v umovakh voiennoho stanu: osoblyvosti pravovoho rehuliuвання. *Analitychno-porivnialne pravoznavstvo*. 2024. No. 6. P. 212–216. DOI: 10.24144/2788-6018.2024.06.32.
7. Dolynska, M. S. Zapovit yak pidstava spadkuvannia pid chas voiennoho stanu v Ukraini. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu*. Seria: Pravo. 2023. Vyp. 78. Ch. 1. P. 166–171. DOI: 10.24144/2307-3322.2023.78.1.26.
8. Novytska, N. B., Novytskyi, A. M., Saletska, N. M. Pravovi pidstavy realizatsii prava na vstup u spadshchynu v umovakh voiennoho stanu. *Irpinskyi yurydychnyi chasopys*. 2025. No. 2 (19). P. 126–134. DOI: 10.33244/2617-4154-2(19)-2025-126-134.
9. Pushka, D. M. Spadkuvannia nerukhomoho maina za umov spilnoho prozhyvannia. *Naukovo-informatsiyni visnyk Ivano-Frankivskoho universytetu prava imeni Korolia Danyla Halytskoho*. Seria: Pravo. 2024. Vyp. 18 (30). P. 126–130. DOI: 10.33098/2078-6670.2024.18.30.126-130.
10. Pro zatverdzhennia Zmin do deiakykh normatyvno-pravovykh aktiv u sferi notariatu : nakaz Ministerstva yustytzii Ukrainy vid 11.03.2022 No. 1118/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0325-22> (data zvernennia: 28.01.2026).
11. Pro derzhavnu reiestratsiiu rechovykh prav na nerukhome maino ta yikh obtiazhen : Zakon Ukrainy vid 01.07.2004 No. 1952-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1952-15> (data zvernennia: 28.01.2026).
12. Poriadok derzhavnoi reiestratsii rechovykh prav na nerukhome maino ta yikh obtiazhen : zatv. postanovoiu Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 25.12.2015 No. 1127. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1127-2015-p> (data zvernennia: 28.01.2026).
13. Pro sudovu praktyku rozghliadu tsyvilnykh sprav pro spadkuvannia : lyst Vyshchoho spetsializovanoho sudu Ukrainy z rozghliadu tsyvilnykh i kryminalnykh sprav vid 16.05.2013 No. 24-753/0/4-13. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v-753740-13> (data zvernennia: 28.01.2026).

Стаття надійшла до друку 07 лютого 2026 року